

Vaimse tervise tegevuskava 2023 - 2026 hindamise töötoa läbiviimine

Tehniline kirjeldus

1. Taust

Sotsiaalministeeriumi vaimse tervise osakonna tegevused on juhindunud [vaimse tervise tegevuskavast 2023-2026](#). Tegevuskava kirjeldab huvirühmadega kooskõlastatud vaimse tervise valdkonna oodatud muutusi ja eelkõige Sotsiaalministeeriumi tegevusi nende saavutamiseks. Kava lähtub vaimse tervise püramiidist ja käsitleb järgmiseid teemasid:

- valdkonna areng ja innovatsioon;
- edendus, ennetus, eneseabi;
- kogukondlik tugi;
- vaimse tervise teenused;
- vaimse tervise ja psühhosotsiaalse toe korraldamine kriisides.

Iga teema osas on tegevuskavas toodud välja rahvusvaheline kontekst, Eesti olukord ja peamised probleemid, vajalikud muutused ning tegevused nende saavutamiseks. Enne uueks perioodiks tegevuskava koostamisega alustamist soovime hinnata vaimse tervise tegevuskava 2023 - 2026 elluviimise seisuga ja selle koostamisel tehtud lahendusvalikute toimivust, et leida üles vajadused, mida uue perioodi strateegiliste plaanide tegemisel peaks arvesse võtma.

2. Töö eesmärk ja kirjeldus

2.1 Töö eesmärk on viia huvirühmi kaasates läbi vaimse tervise tegevuskava 2023 – 2026 oodatud tulemuste saavutamiseks pakutud lahenduste hetkeseisu ning täiendavate vajaduste hindamine. Konkreetsemaks ülesandeks on valmistada ette ja viia läbi ühes vaimse tervise poliitika kujundamise sidusrühmadega koosloomeline arutelu, mis aitab selgitada alljärgnevat:

1. Olukorrajärgi kirjeldus. Milline on tänane seis tegevuskava viie fookusvaldkonna oodatud tulemuste poole liikumisel?
2. Mõjuahelate analüüs. Millised lähenemised tegevuskava fookusvaldkondade mõjuahelate vaates toimivad ja mis ei toimi? Millised on märkamata jäänud "pimenurgad" tulemuste saavutamise eeldustes?
3. Valdkondade ülesus. Kuivõrd on õnnestunud "vaimne-tervis-igas-poliitikas" põhimõtte järgimine tegevuskava elluviimisel? Millised on soovitusel valdkondade ülese lähenemise tugevdamiseks uuel tegevuskava perioodil?
4. Täiendavad hindamis- ja analüüsivajadused. Kas ja millist hindamist oleks veel vaja viie fookusteema tulemuste saavutamist mõjutavate tegurite mõistmiseks?

Kokkuvõtte ja järeldused on sisendiks vaimse tervise tegevuskava 2027-2030 koostamisele.

2.2 Ostetavaks teenuseks on vaimse tervise tegevuskava 2023 – 2026 fookusteemade tänase olukorra seisu kirjeldamine ja mõjuahelate toimivuse hindamine, sh

- Analüüs ja ettevalmistus töötoaks
 - tegevuskava fookusteemade (valdkonna areng ja innovatsioon, edendus, ennetus, eneseabi; kogukondlik tugi; vaimse tervise teenused; vaimse tervise ja psühho-sotsiaalse toe korraldamine kriisides) mõjuahelate visandamine (*väljakutse - lahendus - eeldused - tulemused - väljundid ja tegevused*).
 - olemasolevate materjalide, VTO meeskonna sisendi ja osapooltega läbiviidud intervjuude põhjal (hinnanguliselt 10 intervjuud) tegevuskava elluviimisega alguse saanud protsesside seisu ja rahvusvahelisest praktikast tulenevate uute võimalike suuniste markeerimine.
- Poolepäevase koosloomelise töötoa läbiviimine vaimse tervise poliitika sidusrühmade esindajatega detsembris 2025. Töötoa aeg lepitakse kokku esimesel võimalusel tellija ja töö teostaja vahel. Töötoa eesmärgiks on:
 - valideerida ja täiendada eeltööna koostatud olukorra analüüsi ja mõjuahelaid, et hinnata vaimse tervise tegevuskava 2023-2026 lahendusi ning tuvastada vajadused, millega uueks perioodiks koostatav tegevuskava peab arvestama. Sealhulgas, aga mitte ainult: kuidas osapooled näevad täna probleeme ja lahendusi? Kas tegevused soovitud muutuste saavutamiseks on olnud piisavad? Kas kõik eeldused on protsessides arvesse võetud, on need muutunud? Mil määral on ühiskondlikud muutused tulemuste saavutamist mõjutanud või mõjutamas? jne
 - tuvastada teemad või küsimused mis vajavad uue perioodi tegevuskava koostamisel tähelepanu.
- Kirjaliku kokkuvõtte koostamine mõjuahelate analüüsist ühes soovitustega uue tegevuskava koostamisel arvestamiseks. Kokkuvõtte peab sisaldama muuhulgas järgmist:
- meetodika kirjeldus ja arutellu kaasatud osapoolte loetelu;
- viie tegevuskava fookusteema (valdkonna areng ja innovatsioon, edendus, ennetus, eneseabi; kogukondlik tugi; vaimse tervise teenused; vaimse tervise ja psühhosotsiaalse toe korraldamine kriisides) mõjuahelate analüüs ning tulemuste poole liikumise seisu kirjeldus;
- soovitud uue perioodi tegevuskava koostamiseks.

3. Ülesannete jaotus tellija ja töö teostaja vahel

3.1 Tellijana Sotsiaalministeerium:

- Annab ettevalmistusteks vajaliku sisendi, osaleb kohtumistel/intervjuudel
- Tagab töötoa läbiviimiseks ruumid ja kohvipausid
- Koostab töötuppa kaasatavate osapoolte nimekirja (ca 30 inimest)

3.2 Töö teostaja:

- Kutsub kokku ja valmistab ette töötoa.
- Viib töötoa läbi ja koostab kirjalike sisendite, intervjuude ning töötoa arutelude põhjal kokkuvõtte.
- Annab kirjaliku kokkuvõtte tellijale üle hiljemalt 31.12.2025.

4. Pakkumuste esitamine ja eduka pakkuja valik

Pakkumus peab sisaldama lühikest töö protsessi ja kasutatava metoodika kirjeldust ühes orienteeruva ajakava ja kaasatava meeskonna kirjeldusega ning töö hinda (maksimaalselt 2 lk). Pakkuja võib teha pakkumises ettepanekuid etteantust erinevaks metoodiliseks lähenemiseks põhjendades muudatuste asjakohasust töö eesmärgi ja tähtaega silmas pidades. Pakkumus tuleb esitada e-posti aadressile maris.jogeva@sm.ee ja tähtaeg selleks on 24. november 2025. Eduka pakkuja valiku kriteeriumiks on hind. Sõlmitavale lepingule kohaldatakse Sotsiaalministeeriumi lepingute üldtingimusi.

5. Kasutatavad materjalid:

- vaimse tervise tegevuskava 2023–2026
- temaatilised kavad: astmelise abi tegevuskava, suitsiidiennetuse tegevuskava
- vaimse tervise roheline raamat
- arengukavad: rahvatervise arengukava, heaolu arengukava
- muud tellija edastatavad materjalid